

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל
שניאורסאהן

מליובאוויטש

ראש השנה

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק כד
(תרגום חפשי)

יוצא לאור על ידי
"מכון לוי יצחק"
כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שישים ותשע לבריאה
שנת השישים לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח
שנת הקהל

לזכרון

הצדקנית הרבנית מרת חנה ע"ה שניאורסאהן

בת הצדקנית הרבנית מרת רחל ע"ה

ובת הרה"ג הרה"ח ר' מאיר שלמה ע"ה

נפטרה ביום השבת קודש, ו' דעשי"ת, בעלות המנחה

שנת ה'תשכ"ה

ת' נ' צ' ב' ה'

אמנו של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

א. לבלבל את השטן

אחד הטעמים לכך שאין מזכירים את ענין ראש חודש בתפלות ראש השנה הוא: "לערבב השטן, שלא ידע שהיום הוא ראש חודש תשרי (ולא יבוא לקטרג)".

אותו ענין מובא³ כטעם למנהג שאין מברכים ומזכירים את חודש תשרי בשבת שלפניו, כפי שנוהגים בכל שבת שלפני ראש חודש – "שבת מברכים". ולכאורה, אין מובן^{3*}:

ה"שטן" הוא מלאך והוא מופיע בבית דין של מעלה וכו', כנאמר בתחילת ספר איוב⁴, שהשטן בא ביום הדין, בראש השנה⁵, בתוך בני האלקים "להתייצב על ה'" – ואם כך, כיצד אפשר לומר שניתן "לערבב אותו" ולהטעותו בדבר פשוט כל כך⁶, ולגרום לכך שעקב מנהגים מסויימים הוא לא ידע מתי ראש השנה – דבר מפורסם ביותר, שנדפס בלוחות וכדומה.

ב. "כיון שלא קדשוהו"

ב"לבוש"⁷ מובא גם כן טעם זה – "כדי לערבב את השטן שלא ידע יום שהוא ראש השנה", אך הוא מוסיף: "כיון שלא קדשוהו".

(1) שו"ע אדמו"ר הוקן או"ח סתקצ"א ס"ו. והוא מלבוש (סתקפ"א ס"א. וראה גם סתקפ"ב ס"ו). מנהגים למהר"א טירנא חודש אלול. מנהגים להר"א קלוינר (רבו של מהרי"ל) מנהגי ראש השנה אות א הגהה א.

(2) כ"ה (בחצו"ע) בשו"ע אדה"ז שם. וראה מבוא לקונטרס השלח (להר"ח נאה) ס"ח.

(3) מנהגי מהר"א, הר"א טירנא ולבוש (סתקפ"א) שם.

(3*) ראה גם אמת ליעקב מערכת ו' אות צה.

(4) א, ו ואילך. ולהעיר ממו"נ ח"ג פכ"ב. רמב"ן לאיוב ב, א. וראה צפע"נ למור"ג שם (צפע"נ עה"ת דברים ע' תטז). שו"ת צפע"נ דוינסק ח"א סק"א. ואכ"מ.

(5) ראה מפרשים לאיוב שם.

(6) להעיר מחגיגה (ד, סע"ב) וכתובות (עו, ב) בענין הטעיית (שלוחו של) מלאך המוות. וראה גם תוד"ה תורה – שבת פט, א. אבל שם הכוונה לא להטעות אלא ל"טרידה".

(7) רסתקפ"א שם.

לפי זה ניתן היה להסביר, על פי הידוע⁸, שקביעת החדשים והמועדים תלויה בדעת בית דין: ראש החודש נקבע לאחר שבני ישראל מקדשים אותו. באמצעות קביעת בית הדין – בני ישראל – יום מסויים כראש חודש, הרי יום זה נעשה ראש חודש.

עד כדי כך ש"כשמתכנסין מלאכי השרת לפני הקדוש-ברוך-הוא לומר אימתי ראש השנה ואימתי יום הכפורים, הקדוש-ברוך-הוא אומר להם לי אתם שואלים, אני ואתם נלך אצל בית דין של מטה"⁹.

ולכן, כאשר אין מזכירים את ראש חודש בתפלות ראש השנה, ואין מזכירים אותו בשבת שלפניו¹⁰ – הרי כאילו¹¹ יום זה לא נקבע כראש חודש תשרי, ולפיכך אין השטן יודע (בוודאות) "יום שהוא ראש השנה".

אך תירוץ זה אינו מספיק, כי:

(א) בראש השנה מבצעים פעולות רבות שבהן ניכר ומודגש שזהו יום ראש השנה – ראש חודש תשרי – וכיצד ייתכן לומר, שמשום ש"לא קדשוהו" – את ראש חודש – לא ידע השטן שזהו ראש השנה?

(ב) ועיקר: הטעם של "ערבוב השטן" מובא¹² גם לגבי שני מנהגים נוספים, שאינם קשורים לענין של ראש חודש:

(א) "ומטעם זה נמי אין תוקעין בערב ראש השנה"¹³, כי אז יהיה סבור השטן שעבר יום הדין¹⁴, (ב) "וכן מכת זה מתחילים לקרות

(8) ראה לקו"ש חט"ז ע' 89 ואילך. וש"נ.

(9) דברי פ"ב, יד (ובהנמנן ברד"ל שם). וראה (בענינו) פירוש אחר בחכמת שלמה (למהרש"ק) לשו"ע או"ח סתקפ"א ס"ג.

(10) וראה לקו"ש חט"ז ע' 187 ואילך.

(11) אבל לא ממש, שהרי כל החדשים וכו' כבר נקבעו ע"י הלל הנשיא (נסמן בלקו"ש חט"ז ע' 94 הערה 10).

(12) מנהגים שבהערה 3. מהרי"ל מנהגי ימים נוראים הגהה הב' (לו, א). מטה משה שתשע"ח. וראה לבוש ואל"ה רבה רסתקפ"א. לבוש רסתרס"ט. ועוד.

(13) וטעם זה הובא להלכה במג"א סתקפ"א סק"ד. הוספות לשו"ע אדה"ז ס"ס תקפא.

(14) לשון מהר"א שם.

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל

הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תנש"א-תשנ"ב.

יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח).

שיחות הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת "האגודה למען הגאולה האמיתית והשלמה".

מעייין חי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

האמונה הטהורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הו"ל לקראת כל שבת ב-770,

על-ידי "ועד להפצת שיחות".

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הנדפס בספרי

לקוטי שיחות, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

להקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני קהילות בשבת,

בהוצאת צא"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.

ליקוט נגונים: שתי חוברות על הניגונים שניגן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).

דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת

"אהלי תורה", ניו-יורק.

דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, הו"ל על-ידי מוסד חינוך "אהלי תורה", ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את "קונטרס בית רבינו שבבבל"

שיחת ש"פ שופטים ה'תשנ"א

מדור מיוחד לספרים וחוברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

בדומה לכך ניתן לפרש את הכוונה בערבוב השטן לגבי תקיעות חודש אלול:

מטרתן של התקיעות בחודש אלול היא, כידוע¹⁹, „כדי להזהיר ישראל שיעשו תשובה, שנאמר²⁰ אם יתקע שופר בעיר...”. ולפיכך, על ידי כך שהיהודים תוקעים בשופר ומתעוררים לחזור בתשובה, מתבלבל השטן²¹, בחשבו, שהיהודים זכו בדין כבר בחודש אלול²², כיון שחזרו בתשובה, ומשום כך אין תועלת בקטרוגו בראש השנה, ואז – „מסתמין דבריו”.

ד. השטן אינו יודע מתי נדונים ישראל

לפי זה ניתן להבין את הנאמר, שבלבול השטן באמצעות התקיעות של חודש אלול גורם לכך „שלא יבין מתי יהיה ראש השנה”: המשמעות של „לא יבין מתי יהיה ראש השנה” איננה²³ שאין השטן יודע את המפורסם

בראשית בשמחת תורה כדי שלא יבין את ראשית שנה או אחרית שנה¹⁴.

שבה, אפוא, הקושיה המתעוררת: כיצד ייתכן לומר שעל ידי אי תקיעת שופר בערב ראש השנה או אי קריאת בראשית בראש השנה מערבבים את השטן, ומטעים אותו לחשוב ש„עבר יום הדין” וכדומה, ובמיוחד כאשר מפעולות רבות אחרות ניכר שזהו ראש השנה, וראש חודש?

ג. מסתתמין דבריו של השטן

כדי להבין זאת יש להקדים ולציין שענין זה של ערבוב השטן מובא¹⁵ גם כטעם למנהג תקיעת השופר במשך חודש אלול – שעל ידי כך מבלבלים את השטן „שלא יבין מתי יהיה ראש השנה”¹⁶.

וגם בכך אין מובן, כדלעיל: כיצד ייתכן „לשטות” בשטן, ולהטעותו שלא ידע „מתי יהיה ראש השנה”?

ויש לומר, שההסבר לכך הוא:

את הענין של ערבוב השטן מוצאים בגמרא בקשר לראש השנה¹⁷, לגבי מצות תקיעת שופר בראש השנה באופן כללי: „אמר רבי יצחק... למה תוקעין ומריעין כשהן יושבין ותוקעין ומריעין כשהן עומדין, כדי לערבב השטן”. ועל כך מפרש רש”י¹⁸: „שלא יסטיין, כשישמע ישראל מחבבין את המצוות מסתתמין דבריו”. כלומר, כיון שישאל אינם מסתפקים בתקיעות ובתרועות פעם אחת בלבד, אלא הם תוקעים ומריעים שוב, הם מוכיחים בכך שהם מחבבים את המצוות – וכך נסתמים דברי השטן המקטרג.

(15) רא”ש (ראש השנה בסופה) רבי”ה (שם סתקמ”ב) וטור (רסתקפ”א) בשם פד”ר (וראה ביאור הרד”ל לפד”ר א פמ”ז אות כ) ועוד – אבל בלי ההסברה, שערבוב השטן היינו „שלא יבין כו”.

(16) לשון מהרא”ק שם. ועד”ז הוא במנהגים טירנא, מטה משה, מהרי”ל ולבוש שם.

(17) ר”ה טז, סע”א ואילך.

(18) ועד”ז בר”ח שם. מאירי שם. ערוך ערך ערב. ולהעיר מתיב”ע פינחס כט, א. שו”ע אדה”ז סתקפ”ה ס”ו.

לעילוי נשמת

ותיק וחסיד אי”א עוסק בצ”צ באמונה

מסור ונתון לעשות צדקה וחסד

בעל מעשים ומרץ ורב פעלים

הרה”ח התמים ר’ שניאור זלמן ע”ה

בן הרה”ח התמים ר’ יצחק אלחנן הלוי הי”ד

שגלוב

מקושר מאוד לכ”ק אדמו”ר מה”מ מליובאוויטש

ממיסדי ומנהלי הארגון “פרי”

לקרב את היהודים עולי רוסיה לאביהם שבשמים

ולהכניסם בבריתו של אאע”ה

המדרין והמשפיע שלהם ורבים השיב מעון

הפיץ תורה ע”י שיעוריו הרבים

ממנהלי ופעילי מבצע תפילין וכו’

השקיע כוחות רבים לטובת שכונת המלך

ולחזוק כבוד רבני ליובאוויטש

זכה להעמיד דורות חסידים ואנשי מעשה

נפטר בשם טוב

כ”א תמוז ה’תשס”ו

ת’ נ’ צ’ ב’ ה’

(19) ראה בהמסומן בהערה 15 בשם פרקי דר”א (פמ”ו).
(20) עמוס ג, ו.

(21) ולפירוש הר”ן ר”ה שם ועוד, דערבוב השטן פירושו הכנעת היצר (כמאמר ר”ל (ב”ב טז, א) הוא שטן הוא יצה”ר הוא מה”מ) – א”כ הוא הוא ענין התשובה הבאה ע”י תק”ש.

(22) ולהעיר, שהלשון (במקומות שבהערה 15) הוא „וכדי לערבב את השטן” ולא „ועוד כדי כו” (כבלבוש שם. וראה מט”מ שם). ומשמע קצת שאי”ז טעם שני כ”א המשך למ”ש לפנ”ז „להזהיר ישראל שיעשו תשובה”.

(23) ועד”ז יש לפרש דברי הירושלמי (שהובא בערוך (שם), תוס’ ור”ן ר”ה שם. טא”ח סתקפ”ה. ועוד) ש„ערבוב השטן” ע”י תקיעות דר”ה הוא מחמת שחושב שתקיעה זו היא התקיעה בשופר גדול דלע”ל כשיגיע זמנו להתבלע – דהיינו, לא שטועה שהוא חזון דלעתידי*, אלא שתוכן ופעולת תקיעה זו הוא אותו התוכן ופעולה שבתקיעה דלעתידי ולכן יתבלע תיכף. – ולהעיר מהמבואר בכ”מ בדא”ח (לקו”ת ר”ה נט, ג ואילך. עט”ר ש’ ר”ה כב, א ואילך. ועוד) ההפרש בין השופר דר”ה להשופר גדול דלעתידי. ושם (לקו”ת ס, רע”ג. עט”ר ש’ יוהכ”פ בתחלתו)

(* ובסמ”ג הלכות שופר (הובא בב”י לטור או”ח סתקפ”ה ד”ה ומ”ש כו’ כדי שיתערבב) מפרש שהוא ע”ד „אדם שרואה מת שוזכר יום המיתה ומעורב בוה ואינו יכול לקטרג”.

בלוח השנה, מתי חל היום של ראש השנה, אלא הכוונה היא שאין הוא יודע מתי חלה המהות והיחודיות של ראש השנה – הדין והמשפט של ראש השנה, שזהו הזמן המתאים לקטרוגו, כנאמר במפורש בדברי המהר"ל²⁴: „ראין יודע מתי הדין ויקטרג“, כדלהלן:

כאשר יהודי חוזר בתשובה כראוי לפני ראש השנה, הרי הוא כבר בטוח שיכתב ויחתם בספר של צדיקים – „דינו“ כבר נפסק לטובה בחודש אלול,

ובמיוחד כאשר מוצאים במספר מקומות, שגם בכל ימות השנה – ולא דוקא בראש השנה – ניתן לזכות בפסק דין טוב בהחלט על ידי תשובה ותפילה כראוי. לדוגמא: חזקיהו המלך²⁵, אשר גרם על ידי תפילתו ותשובתו ל„הוספתי על ימך חמש עשרה שנה“²⁶, ומן הסיפור מובן שלא היה זה זמן מיוחד כראש השנה וכדומה²⁷.

ולפיכך מתבלבל השטן מן התקיעות של חודש אלול: הוא חושב שעקב ההתעוררות בתשובה של חודש אלול כבר זכו ישראל בדין, וקטרוגו לא ישפיע.

כך, שקטרוגו בראש השנה הוא, לפחות, רק מתוך ספק, ובודאי אינו נעשה בכל התוקף וכו'.

ולפי הסבר זה יובן גם הענין ש„אין תוקעין בערב ראש השנה, כי אז יהיה סבור השטן שעבר יום הדין“:

כדי לבלבל את השטן יותר, ולגרור לו לחשוב שישראל כבר זכו בדין בחודש אלול, על ידי ההתעוררות בתשובה עקב התקיעות של חודש אלול – מבטלים בערב ראש השנה את תקיעות חודש אלול: כבר אין צורך להתעוררות הנובעת מן התקיעות.

אמנם, השטן יודע שאי תקיעת שופר בערב ראש השנה הוא מנהג קבוע מאז ומתמיד, וטעמו הוא כדי לבלבל את השטן – בכל זאת, זהו מנהג אשר, ככל מנהג ישראל, תורה הוא²⁸, תורת אמת. ולכן, אילו זכו – תהיה הזכיה המוחלטת בדין אכן כך, שכבר עשו את העבודה הרוחנית של ראש השנה, ו„עבר יום הדין“. ולכן קטרוגו נעשה מתוך ספק, בחולשה, כדלעיל.

ה. לא ידע שהיום הוא ר"ח, לא יבין את ראשית השנה

בדומה לכך ניתן היה, לכאורה, לתרץ את הענינים האחרים המוזכרים לעיל, אשר נמנעים מלעשותם בראש השנה כדי „לערבב השטן“ שלא ידע שזהו ראש השנה:

העובדה שראש השנה חל באותו יום שבו חל ראש חודש תשרי אינה רק ענין של זמן, שתחילת השנה חלה במילא בתחילת החודש, אלא יש לכך חשיבות – ובלשון הגמרא²⁹ „אהנאי“ – והשלכה לגבי מהותו של ראש השנה: ההתעוררות הרוחנית הנובעת מכך שיום זה הוא ראש חודש³⁰, מוסיפה להתעוררות ולעבודה הרוחנית של ראש השנה, ומסייעת להביא לידי התוצאה המתאימה – לזכות בדין.

וכך גם לגבי הענין של „היה ראוי לקרות פרשת בראשית בראש השנה“³¹, יש לומר, שאין זה רק משום שראש השנה הוא תחילת השנה מבחינת הזמן, אלא גם משום שהמשמעות של גמרה של תורה³², ו„התחלת התורה“ מוסיפה לזכויותיהם של ישראל –

וכמובן, הן התעוררות גדולה יותר והן תוספת בזכויותיהם של ישראל מהוות תועלת

(28) תוד"ה נפסל – מנחות כ, ב. ובכ"מ.

(29) זבחים צא, רע"א.

(30) ולהעיר, דר"ח הוא יום כפרה (ראה פינחס כח, טו ובפירש"י). וכנוסח מוסף דר"ח: זמן כפרה לכל תולדותם.

(31) ל' הלבוש ר"ס תקפא.

(32) דאם היו מתחילין בראשית בראשית היו גם מסיימין אז את התורה, שהרי „מתכפין התחלה להשלמה“ (ב, רשות) לחתן בראשית).

מא.

ועוד והוא העיקר – שכן תהי' לנו בפר"מ, ויתירה מזה, שכבר היתה לנו, בלשון עבר, ובפרט ע"פ הפתגם הידוע של רבותינו נשיאינו ע"ד הפירסום דביאת המשיח בעיתונים, כפי שנתקיים בפועל ממש בתקופה האחרונה שנתפרסם בכו"כ עיתונים בעולם כולו (ויש להוסיף ולפרסם עוד יותר) ש„הנה זה (המלך המשיח) בא“², ותיכף – כבר בא – בפועל ממש, למטה מעשרה טפחים, ובגלוי לעיני כל באי עולם, ועאכו"כ „לעיני כל ישראל“³, ותיכף ומיד ממש.

(משיחות ש"פ נצבים חנשא, יום ב' דר"ה, וש"פ וילך ו' תשרי תשנ"ב)

- (1) ראה סה"ש תורת שלום ע' 12: „דער רבי (אדמו"ר הזקן) האָט געזאָגט אַז משיח וועט שטיין אין גאַנצן צו אַלע אידען וועלען זיין פאַרטיג צו ביאת המשיח גלייך ווי עס שטייט אין גאַנצן צו אַלע אידען ער גייט“.
- (2) שה"ש ב, ח. ובשהש"ר עה"פ.
- (3) סיום וחותם פ' ברכה.

הוספה

בשורת הגאולה

מ.

דעם ענין הכי עיקרי – גאולה האמיתית והשלימה, תיכף ומיד

ממש.

ובפרט אז עס זיינען שוין פאראן כמה סימנים אויף דעם – אנהויבנדיק פון דברי חז"ל כמה שנים ודורות לפני זה: „כלו כל הקיצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה“, און כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו האט מסביר געווען אז תשובה האט מען שוין אויך אויפגעטאן, און מ'שטייט שוין „הכן כולכם“, און מ'שטייט אזוי שוין א משך זמן.

(ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א לאחר התרת נדרים, ער"ה תשנ"ב)

(1) סנהדרין צו, ב.

(2) ל' כ"ק מו"ח אדמו"ר במכתבו מכ"ז אדר"ר תרמ"ז – אגרות קודש שלו ח"ד ע' רעט. וראה „היום יום" ט"ז טבת.

הענין הכי עיקרי – גאולה האמיתית והשלימה, תיכף ומיד ממש.

ובפרט לאחר שישנם כמה סימנים על זה, החל מלשון חז"ל¹ מכמה שנים ודורות לפני זה „כלו כל הקיצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה“, וכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו הסביר שגם ענין התשובה ישנו כבר ונמצאים כבר במעמד ומצב ד"הכן כולכם²; וגם במעמד ומצב זה – נמצאים כבר משך זמן.

לקוטי

ראש השנה

שיחות

וסיוע רב בעבודה הרוחנית של ראש השנה, ובהשתדלות לזכות בדין, ראש חודש וכו'.

וזהו הכוונה בסיבה שאין מזכירים את ענין ראש חודש בראש השנה „לערבב השטן שלא ידע שהיום הוא ראש חודש תשרי“ – אין הכוונה בכך שהוא לא ידע אודות הזמן של ראש חודש בראש השנה, אלא אודות מהותו ועבודתו הרוחנית של יום זה:

משום שישראל אינם מזכירים את ראש חודש בראש השנה, לא יחוש השטן בהתעוררות המיוחדת של ראש חודש בראש השנה – „לא ידע שהיום הוא ראש חודש“³³.

וכן לגבי „מתחילין לקרות בראשית בשמחת תורה כדי שלא יבין את ראשית שנה...“ – משום שישראל אינם מתחילים בפועל „לקרות בראשית בראש השנה“, יחשוב השטן שבעבודה הרוחנית של ראשית השנה חסרה ההשפעה הקשורה לסיום ולהתחלת התורה – „לא יבין את ראשית שנה...“.

ועל ידי כך יתבלבל השטן „ולא יבוא לקטרג“, כי אילו זכו, כדלעיל, הרי היתה עבודתם בשלמות נעלה כל כך, אשר אין הם זקוקים לתוספת התעוררות של ראש חודש ושל „גמרה של תורה“ ותחילתה. שהרי כבר זכו בדין בלאו הכי.

1. מדוע אין מוזכר הצד החיובי?

אך הסבר זה איננו „חלק“ לגמרי:

לפי הסבר זה יוצא, שעל ידי כך שאין מזכירים את ראש חודש בראש השנה ואין מתחילים לקרוא בפרשת בראשית, נגרם רק בלבול של השטן. אבל הסיבה לכך שאין הוא מקטרג בתוקף – „ולא יבוא לקטרג“ – נובעת בעיקר ממוחשבתו שהעבודה הרוחנית של ראש השנה כבר מושלמת כל כך אצל בני ישראל עד אשר אין הם זקוקים כלל לעניינים אלו –

ולפי זה, צריך היה להדגיש, לפחות, גם את הצד החיובי שבענין, את עבודת ראש השנה,

ואין זה זה לענין של „אין תוקעין בערב ראש השנה כי אז יהיה סבור השטן שעבר יום הדין“ – כי ניסוח זה עצמו, „אין תוקעין בערב ראש השנה“, מדגיש שלפני כן אכן תוקעים³⁵, ומשום התקיעות של חודש אלול יחשוב ש„עבר יום הדין“.

2. החלשת הקטרוג

ויש לומר, שבשני ענינים אלו – שאין מזכירים ראש חודש בראש השנה ו„מתחילין לקרות בראשית בשמחת תורה“ – המשמעות של „לערבב השטן“ היא:

כאשר רואה השטן, שביום ראש השנה חסרה לישראל ההזכרה וממילא ההתעוררות הרוחנית של ראש חודש וכן המעלה של גמרה של תורה והתחלתה, הרי הוא נחלש בקטרוגו, בסוברו, שעבודתם הרוחנית של ישראל פגומה, ואין הוא צריך להתאמץ כדי למצוא בהם חסרונות נוספים.

ולמרות שהשטן יודע שנוהגים כך במטרה לבלבל אותו, בכל זאת הרי למעשה חסרה התעוררות וזכות זו עם כל התוצאות הכרוכות בכך, אין לישראל התעוררות רוחנית של ראש חודש ואין להם בראש השנה ענין גמרה של תורה והתחלת התורה!

(34) לשון אדה"צ בשו"ע שם.

(35) ובפרט לפי ל' המהרא"ק שהובא במהרי"ל (וכן הוא במטה משה שם) – שב' המנהגים באים בהמשך זל"ז: מנהג כשר לתקוע מו"ח אלול .. לערבב השטן .. ויקטרג לכן אין תוקעין (מפסיקין) בער"ה כי אז ה' סבור השטן שיום הדין עבר.

ח. התעוררות תשובה פנימית

אך לפי זה מתעוררת השאלה מצד שני:

אכן, כיצד ייתכן ליטול זכויות מיוחדות אלו מישראל? אמנם, המטרה היא „לערבב השטן“, אך, כדלעיל, בסופו של דבר חסרות לישראל ביום זה פעולות אלו: ההתעוררות הרוחנית של תקיעת שופר בערב ראש השנה, ההתעוררות של ראש חודש וההשפעה מ„גמרה של תורה“ והתחלת התורה!?

ההסבר לכך הוא:

עצם העובדה שנמנעים מפעולות אלו כדי „לערבב השטן“ צריכה ומביאה לידי התעוררות תשובה עמוקה יותר, מאשר זו שחסרה בגלל אי ביצוע מנהגים אלו.

התעוררות התשובה באופן של „קול היוצא מפנימיות הלב“ נובעת „על-ידי המרידות שבנפשו על ריחוקו מה' אשר רחוק ממנו בתכלית“³⁶.

ומרידות זו „על ריחוקו מה'“ נקלטת אצל יהודי בעוצמה רבה ביותר על ידי התבוננותו בכך שנמנעים ממנו הענינים הטובים הנ"ל כדי „לערבב השטן“. הוא חש במצבו, שלשטן יש כלפיו כוח חזק כל כך, עד אשר הכרחי ליטול ממנו עקב זאת ענינים חשובים של תקיעת שופר, הזכרת ראש חודש וקריאת פרשת בראשית בראש השנה.

ובפרט נוסף עמוקה התעוררות תשובה זו יותר מאשר ההתעוררות שעל-ידי תקיעת שופר וכדומה: התעוררות התשובה שעל ידי תקיעת השופר נובעת מדבר חיצוני, וכן על ידי קריאת פרשת בראשית והזכרת ראש חודש.

ואילו התעוררות התשובה הנובעת מה„לא“ – מכך שנמנעת ממנו תקיעת שופר וכדומה – נובעת ממנו עצמו, מהמצב שלו³⁷.

(36) ל' הלקו"ת נצבים (מד, ג. מה, א) – בביאור מעלת תקיעת שופר על העבודה בתומצ"צ בכלל.

(37) ועפ"ז אולי יש לתווכ טעם זה דערכוב השטן ע"י העדר ברכת החודש בשבת שלפני ר"ה עם הטעם שהובא

ויש לומר, שזאת בדומה³⁸ לסיפורם של החסידים אודות כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע בתקופת תחילת נשיאותו:

יהודי נכנס אל הרבי נ"ע ובקש ברכה בענין חשוב ביותר, שהיה זקוק בו לרחמים מרובים. אבל הרבי נ"ע ענה לו שאין ביכולתו לסייע לו בכך.

בשמעו את תשובתו זו של הרבי, יצא היהודי מחדרו של הרבי, ופרץ בבכי מר, ובמררו כן בבכי פגש ברב זלמן אהרן – אחיו של הרבי נ"ע. לשאלת הרב"א אודות בכיו המר כל כך, סיפר לו היהודי את אשר אירע, ואת תשובתו של הרבי.

נכנס הרב"א אל אחיו הרבי – וכאמור, היה זה בתחילת ימי הנשיאות – ואמר לו: הייתכן, שכאשר באים אליך לבקש ברכה הנך עונה שאינך מסוגל לסייע, עד כדי כך שהמבקש בוכה בדמעות שליש מרוב צער!

חגר הרבי נ"ע את חגורו והורה שיהודי זה ייכנס אליו שוב, ובהכנסו ברכו הרבי, והברכה אכן התקיימה בפועל.

לכאורה, יש להבין: אם הרבי נ"ע יכול היה לסייע לו, כפי שרואים מסיום המאורע, מדוע הוא לא עשה זאת מלכתחילה, אלא דחה את המבקש באופן כזה שהביאו לידי בכיו?

אלא, ההסבר האפשרי לכך הוא, כדלעיל:

בשם הבעש"ט (היום יום כ"ה אלול. ועוד) שהקב"ה בעצמו מברך את החודש* –

כי התעוררות התשובה העמוקה הלוו היא „כלי“ (בחי „אתר שלים“) לברכתו של הקב"ה (וראה בארוכה לקו"ש [המתורגם] ח"ט ע' 191 ואילך, דגם לביאור הבעש"ט הברכה היא ע"י עבודת האדם). ועד"ז י"ל להביאור דלקמן בפנים סעיף ט.

(38) ראה גם לקו"ש [המתורגם] חט"ז ע' 125. אלא ששם נתבאר שפעולת ה„שבירה“ היא גם במי שהוא בדרגה הכי נמוכה (וגם בגוים). וכאן הכוונה לאידך גיסא, שיש מעלה בענין זה על העבודה דוע"ט. ולהעיר מהמשך תער"ב פרכ"ב (ריש ע' תנ) „דצער ומרידות הנפש מגיע למעלה מעונג הנפש“.

(* ולהעיר ממ"ש באלי רבה (סתקפ"א סק"ה) „כי הוא מבורך ועומד שבו אירע כמה דברים“.

היהודי אשר בקש את ברכת הרבי היה בלתי ראו"י א, עקב מצבו הרוחני, לזכות בברכה מיוחדת כל כך כפי שחיבה צרתו – הוא לא היה כלי מתאים לה. ולכן אי אפשר להועיל לו.

אבל תשובתו של הרבי גרמה לו שברון לב והוא שפך את לבו לפני ה'. על ידי כך הוא הפך להיות מציאות חדשה, כלי מתאים לברכת ה' על ידי הרבי נ"ע.

ט. גם ההמנעות היא עשיית רצון ה'

ויש בכך ענין עמוק יותר:

לא זו בלבד שכך נגרמה התעוררות תשובה עמוקה יותר, אלא שלא חסרה כאן המעלה של המעשה בפועל.

ההמנעות מענינים אלו היא מנהג ישראל, אשר „תורה היא“³⁸ – זהו קיום התורה למעשה³⁹, שנעשה מתוך שמחה רבה.

כאשר מקיימים תורה ומצוות רק לפי השכל, מתוך טעם ודעת, או משום התענוג הכרוך בכך – אז יש להבחין ולומר שאי אפשר

(39) ע"ד סברת המד"א שבעשה"ד גם על „לא“ ענו „הן“ (מכילתא יתרו כ, א – נתבאר בלקו"ש ח"ז ע' 119 ואילך. הדרן על מס' פסחים – נדפס בהגש"פ (קה"ת, ברוקלין – בהוצאות תשמ"ו ושלח"ז – ע' תסה ואילך).

שהיה חיות רבה כל כך בהמנהג של המנעות ו„שלילה“ כענין של מעשה וחיוב.

וזהו חישובו של השטן, שבכל אופן יש פגם בעבודת בני ישראל בפועל – ובפרט כאשר יש לומר שאין הוא מבחין ב„קול הפנימי“ ואף בדרגות השונות שיש במחשבה⁴⁰.

אך לאמיתו של דבר, מצד רצון המלך, אין הבדל בין עבודה אחת לאחרת⁴¹.

כאשר יהודי מקיים מצוות משום ש„קדשנו במצוותיו וציונו“ – אין לגביו הבדל –

ואף כאשר נראה שהוא מופסיד דבר טוב, הוא עושה זאת בשמחה רבה ובטוב לבב⁴², משום שעצם ההמנעות „תורה היא“.

וזה מביא לכתובה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה למטה מעשרה טפחים, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

(משיחות יום שמחת תורה)
ומוציא ש"פ בראשית, תשל"ט)

(40) ראה תוד"ה שאין (שבת יב, ב), ובהמציין בהגהות רעק"א שם. ועוד. ואכ"מ.

(41) ובלשון הידוע (צוואת הריב"ש אות ג. ושי"ג): שהכל הוא צורך גבוה, מפני שהשי"ת רוצה שיעבדו אותו בכל האופנים.

(42) ובלשון הידוע (שם): כי לפעמים אדם הולך ומדבר עם בני אדם ואז אינו יכול ללמוד... ואל יצער את עצמו בזה, כי השי"ת רוצה שיעבדו בכל האופנים.

לזכות

כ"ק אדונו מורנו ורבינו מלך המשיח

ויה"ר שע"י קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אדונו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד